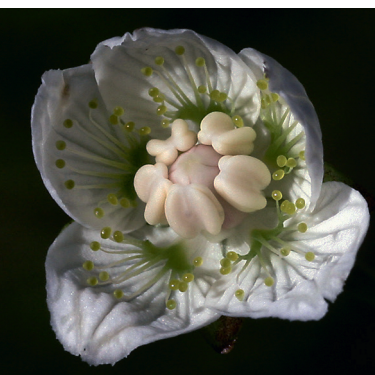
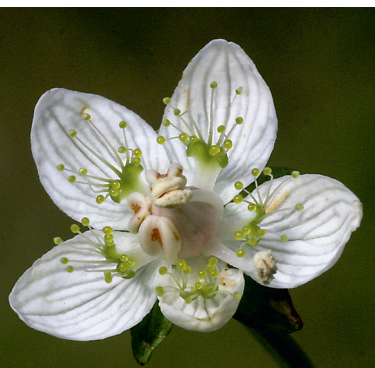

Slätterblommans kärleksliv

Text och foto: BJÖRN NORDZELL

FIGUR 1. När slätterblommans blomma just öppnat sig är ståndarsträngarna ännu korta och knapparna utvecklade. Lägg märke till de gröna och djupt fransade staminodierna. De lockar pollinatörer – ofta blomflugor – till blomman.

FIGUR 2. En efter en sträcker ståndarna ut sig och släpper sitt pollen varefter ståndarknapparna faller av.

Slätterblomman *Parnassia palustris* växer på fuktiga ängar, vägkanter och strandängar. Blomman slår ut under andra hälften av juli – något som bonden i äldre tider tog som tecken till att nu var det dags att sätta igång med slättern.

Blomman har fem vanliga ståndare och fem som är omvandlade till så kallade staminodier, grönaktiga flikiga bildningar som i sin nedre del bildar nektar.

Blomman är känd för sina egendomliga ståndarrörelser. När blomman öppnar sig är ståndarsträngarna med sina vita knappar korta. I tur och ordning sträcker sig ståndarna, en efter en. De böjer sig först ner över det ännu utvecklade fruktämnet, för att sedan sträcka sig uppåt och utåt medan pollenet släpps. Till sist faller ståndarknappen av.

Linné missuppfattade detta och uppfattade proceduren som en vacker kärleksakt för självbefruktning:

PARNASSIA, Slätterblomstret, har fem stycken tämligen kåta ståndare, af vilka den ena blifver först längre, då han böjer och lägger sin knopp på sjelfva märket; men så snart han släpt sit frö-mjöl, böjes han straxt ifrån hustrun, så att han, som tillföre var inbögd, bliver nu nästan utbögd, och dess sträng växer sedermera ut, at den blifver nästan så lång som sjelfva kronan. På lika sätt fortfara ock den andra, den tredje, fjerde och femte, hvar efter annan, til dess de alla hafva fullbordat sin skyldighet.

I själva verket är det först när alla ståndarna genomgått denna process och tappat sina ståndarknappar som fruktämnet utvecklas och kan befruktas av pollen från andra individ, således ett sätt att undvika självbefruktning. Fröet är mycket fint och sprids för vinden. **SBT**

• Artikeln har tidigare publicerats i nr 3/2008 av T-Veronikan, Örebro Läns Botaniska Sällskaps tidskrift.

Björn Nordzell är pensionerad plastikkirurg. Numera ivrig amatörbotanist, -ornitolog, -entomolog och naturfotograf.

Adress: Gäddestavägen 26, Lgh 1315, 703 48 Örebro

E-post: bjorn.nordzell@telia.com

